

Bouwstenen

Inhoud

1	Verzorgende taken van de directeur	1
1.1	Algemeen kader	1
1.2	Concreet recht/zorgplicht uit Pbw	1
1.3	Structureel niet mogelijk (uitzondering)	2
1.4	Structurele tekortkoming in combinatie met beklagtermijn	2
1.5	Conclusie ontvankelijkheid	2
1.6	Inhoudelijke beoordeling	2
2	Losstaand probleem intern oplossen	2
3	Verzuim of weigering om te beslissen	3
3.1	Ontvankelijkheid	3
3.2	Inhoudelijke beoordeling	3
4	Algemene situatie	4

1 Verzorgende taken van de directeur

1.1 Algemeen kader

[...] kan gelijk worden gesteld met een beslissing van de directeur, zoals bedoeld in artikel 60, eerste lid, van de Penitentiaire beginselenwet (Pbw), als sprake is van een beklag met voldoende belang voor de gedetineerde. Daarvan is in beginsel slechts sprake wanneer de directeur volgens de gedetineerde jegens hem "structureel en in belangrijke mate tekortschiet in zijn verzorgende taken" (*Kamerstukken II 1994/95, 24 263, nr. 3, p. 76*).

*\Het gestelde probleem moet zich naar het oordeel van de beroepscommissie (als meest algemene uitgangspunt) in beginsel minimaal **drie keer** in **drie maanden** – voorafgaand aan het beklag – hebben voorgedaan, om te kunnen spreken van mogelijk 'structureel tekortschieten'. Dat is echter mede afhankelijk van de aard en ernst (c.q. belangrijkheid) van het probleem.

Als voldoende belang bij het beklag ontbreekt – wat dus losstaat van de vraag of het feitelijk klopt wat de gedetineerde heeft gesteld – dan moet de gedetineerde niet-ontvankelijk in zijn beklag worden verklaard.

1.2 Concreet recht/zorgplicht uit Pbw

De beroepscommissie neemt in elk geval aan dat er sprake is van een klacht met voldoende belang, als de klacht gericht is tegen een (vermeende) schending van een recht of zorgplicht die is vastgelegd in de Pbw en die in tijd en/of aantal bepaald is. Door

dergelijke rechten en zorgplichten zo concreet en in de wet vast te leggen, heeft de wetgever immers duidelijk gemaakt dat die van wezenlijk belang zijn (ook als de schending niet *structureel* is).

[...]

Nu uit de Pbw volgt [...], heeft klager voldoende belang bij zijn klacht tegen een schending van dit recht *en deze zorgplicht. Hij kan dus worden ontvangen in zijn beklag.

1.3 Structureel niet mogelijk (uitzondering)

Weliswaar richt het beklag zich niet tegen een *structurele* tekortkoming van de directeur, maar dat is in gevallen als deze ook niet goed mogelijk. Het gaat in dit geval echter wel om een belangrijke (vermeende) tekortkoming, waartegen naar het oordeel van de beroepscommissie wel moet kunnen worden geklaagd.

1.4 Structurele tekortkoming in combinatie met beklagtermijn

Nu juist tegen een (vermeende) *structurele* tekortkoming in de verzorgende taken van de directeur kan worden geklaagd, is het denkbaar dat niet alle (vermeende) fouten zich binnen zeven dagen voorafgaand aan het beklag hebben voorgedaan. Omdat een beklag op grond van de wet wel uiterlijk op de zevende dag na kennisname van de beslissing moet worden ingesteld, moet de laatste (vermeende) fout echter wel binnen die termijn vallen. Daarnaast is het *wenselijk* dat van de eerdere fouten ook een datum bekend is, maar kan ten minste van de gedetineerde worden *verwacht* dat die een periode aanduidt waarin de fouten zich hebben voorgedaan. Anders valt immers niet te beoordelen of er (mogelijk) sprake is geweest van een structurele tekortkoming.

*Het is onduidelijk wanneer of in welke periode het volgens klager eerder mis is gegaan. Daardoor kan niet worden beoordeeld of er – mogelijk – sprake zou zijn van een structurele tekortkoming. Dat betekent dat het klaagschrift onvoldoende nauwkeurig is. Om die reden kon klager niet-ontvankelijk in zijn beklag worden verklaard.

1.5 Conclusie ontvankelijkheid

In de door klager gestelde omstandigheden, zou [...] een*geen structurele en belangrijke tekortkoming in de verzorgende taken van de directeur kunnen zijn. Daarom heeft klager *onvoldoende belang bij een inhoudelijke beoordeling van zijn beklag.

1.6 Inhoudelijke beoordeling

Gelet op het voorgaande is het onvoldoende aannemelijk geworden dat de directeur structureel en in belangrijke mate is tekortgeschoten in zijn verzorgende taken. Daarom moet het beklag ongegrond worden verklaard *zal de beroepscommissie het beroep ongegrond verklaren.

2 Losstaand probleem intern oplossen

Het staat vast dat de directeur niet uitdrukkelijk heeft beslist dat [beklagonderwerp]. Er is in die zin geen sprake van een beslissing van de directeur waartegen beklag kan worden ingesteld op grond van artikel 60 van de Penitentiaire beginselenwet (Pbw).

Het is ook niet zo dat de directeur – volgens klager – structureel en in belangrijke mate tekortschiet in zijn verzorgende taken (vergelijk RSJ 1 september 2023, 23/31460/GA). Het gaat om een losstaand probleem waarvoor klager een oplossing wil. Het is niet de bedoeling dat in zo'n geval meteen beklag wordt ingesteld. Het is immers "zinniger dat met het toezicht belaste medewerkers in staat worden gesteld op dergelijke klachten te reageren" (*Kamerstukken II 1994/95, 24 263, nr. 3, p. 77*). Als de gedetineerde het vervolgens niet eens is met de beslissing op zijn – interne – klacht, dan kan hij daartegen beklag instellen.

Het verzoek om een oplossing kan worden gedaan bij de directeur zelf of – wat in de praktijk meer voor de hand ligt – bij bijvoorbeeld het afdelingshoofd. In elk geval moet de gedetineerde een concreet verzoek doen en niet bijvoorbeeld alleen benoemen 'dat er iets is misgegaan'.

3 Verzuim of weigering om te beslissen

3.1 Ontvankelijkheid

Er kan ook beklag worden ingesteld tegen een verzuim of weigering om te beslissen. Het nemen van een beslissing wordt geacht te zijn verzuimd of geweigerd, als niet binnen een redelijke termijn een beslissing is genomen. Dit volgt uit artikel 60, tweede lid, van de Pbw. Het valt te voorzien dat een gedetineerde niet in alle gevallen iets hoort van het personeelslid, nadat hij om een oplossing heeft gevraagd.

Het is niet de bedoeling dat een gedetineerde te snel na het verzoek om een oplossing beklag instelt tegen het feit dat er nog niet is beslist. De directeur moet immers enige tijd hebben om het probleem te onderzoeken en op het verzoek te beslissen. Van een verzuim of weigering is dan ook (nog) geen sprake. Het zal echter per zaak verschillen wat een redelijke termijn is en een gedetineerde kan ook niet altijd weten wat er achter de schermen nog gebeurt.

Gelet hierop moet een gedetineerde in beginsel **niet-ontvankelijk** worden verklaard in zijn beklag tegen een verzuim of weigering om te beslissen, als hij deze klacht indient **binnen veertien dagen** nadat hij een verzoek heeft ingediend. Als hij de klacht **daarna** indient, dan *kán* het nog steeds zo zijn dat de redelijke termijn niet is verstreken. Maar in dat geval is het beklag **ongegrond**.

3.2 Inhoudelijke beoordeling

Als er **nog steeds geen beslissing is genomen** op het moment dat de beklagcommissie de klacht beoordeelt – en de beklagcommissie vindt dat onredelijk – dan dient de beklagcommissie in beginsel (als dat mogelijk is) óók te beoordelen welke beslissing de directeur had moeten nemen. Als de directeur wordt opgedragen om alsnog een beslissing te nemen, kan dat het proces immers onnodig vertragen.

Als er **alsnog een beslissing is genomen**, nádat de gedetineerde beklag heeft ingesteld tegen een verzuim of weigering om te beslissen, dan dient de beklagcommissie alleen te beoordelen of de directeur binnen een redelijke termijn heeft beslist. Als de gedetineerde het niet eens is met de genomen beslissing, dan kan hij daartegen immers een nieuwe klacht indienen.

4 Algemene situatie

Het beklag is gericht tegen een algemene situatie, die niet specifiek klager betreft. Daarom is het beklag vergelijkbaar met een beklag tegen een algemene regel. Daartegen staat volgens vaste jurisprudentie van de beroepscommissie alleen beklag open, als er sprake is van strijd met hogere wet- of regelgeving. Dat criterium dient dan ook te gelden in gevallen als deze.

*\Nu het beklag is gericht tegen een algemene situatie en niet is gebleken van strijd met wet- of regelgeving, kan klager niet worden ontvangen in zijn beklag.

*\Mogelijk kan de Commissie van Toezicht in het kader van haar algemene toezichtstaak¹ nog een rol spelen bij eventuele problemen met [...].

¹ Op grond van artikel 7, tweede lid, aanhef en onder a, van de Pbw.

